

អត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានៃការយប់ប្រើប្រាស់ប្រាក់បាត

De-thaibahtization¹ Advantage of Cambodia Economic

សាកល្បងវិភាគឥទ្ធិពលនៃការយប់ប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថៃ
និងទាញយកផលប្រយោជន៍

By Assoc. Prof., Ngann Sundet, PhD.

October 13, 2025

ប្រាក់បាតថៃត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្នុងខេត្តជាប់ព្រំដែនរបស់កម្ពុជាមានដូចជា ខេត្ត
បន្ទាយមានជ័យ បាត់ដំបងជាដើម។ល។ ដោយសារទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មរឹងមាំជាមួយប្រទេសថៃ។
ប៉ុន្តែសូមសន្មតថា កម្ពុជាមិនដែលទទួលយកប្រាក់បាតក្រៅផ្លូវការ ឬជាផ្លូវការទេ។ តើនឹងមានផលប៉ះ
ពាល់អ្វីខ្លះ? ការវិភាគអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចនេះដោយយើងមូលដ្ឋានទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច។

បើកម្ពុជាមិនប្រើប្រាក់បាតថៃ តើមានផលប៉ះពាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាដែរឬទេ?

ការសិក្សាស្វែងយល់រឿងនេះធ្វើតាមរយៈការវិភាគសេដ្ឋកិច្ចដែលមានរចនាសម្ព័ន្ធ។ ការស្រាវជ្រាវនឹងពិ
និត្យមើលសេណារីយ៉ូកំណត់សម្មតិកម្ម។

សម្មតិកម្ម: ករណីបើកម្ពុជាមិនដែលប្រើប្រាក់បាតថៃក្នុងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មឆ្លងព្រំដែន ឬចរាចរ
ក្រៅផ្លូវការ តើមានបញ្ហាអ្វីកើតឡើង?

ការសិក្សានឹងវិភាគផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចដែលអាចកើតមានដោយប្រើក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច
សំខាន់ៗជាមូលដ្ឋាន។

សេណារីយ៉ូសម្មតិកម្ម: កម្ពុជាមិនដែលប្រើប្រាក់បាតថៃទេ។

ក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តីសម្រាប់ការវិភាគ (Theoretical Frameworks for Analysis)

1. Optimum Currency Area (OCA) Theory: Mundell (1961)

ដោយលើកយកតែចំណុចសំខាន់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហា ទ្រឹស្តីនេះវាយតម្លៃថាតើតំបន់ទទួលបានអត្ថ
ប្រយោជន៍ពីការចែករំលែករូបិយប័ណ្ណ ឬការប្រើប្រាស់រូបិយប័ណ្ណប្រទេសកើតមានយ៉ាងដូចម្តេច។

ដោយគ្មានការប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថៃ (Without Thai baht usage) :

- **គុណសម្បត្តិ Pros:** កម្ពុជារក្សាបាននូវអធិបតេយ្យភាពរូបិយវត្ថុពេញលេញ ដោយអនុញ្ញាតឱ្យ
ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (NBC) គ្រប់គ្រងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ អត្រាការប្រាក់ និងអតិផរណា។

¹ Reduce the use of Thai Baht in daily expenses.

- គុណវិបត្តិ Cons: កាត់បន្ថយប្រសិទ្ធភាពពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេសថៃ ដោយសារការចំណាយលើការបំប្លែងរូបិយប័ណ្ណ និងហានិភ័យនៃអត្រាប្តូរប្រាក់។
- អត្ថន័យ: កម្ពុជា និងថៃមិនមែនជា OCA ដោយសារចរន្តសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងគ្នា និងកង្វះការចល័តកម្លាំងពលកម្ម។ ដូច្នេះ ការជៀសវាងការប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតអាចរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច។

2. Transaction Cost Economics – Ronald Coase, Oliver Williamson

ទ្រឹស្តីនេះសង្កត់ធ្ងន់លើការកាត់បន្ថយថ្លៃដើមនៃការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ច។

ដោយគ្មានការប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថៃ:

- ថ្លៃប្រតិបត្តិការខ្ពស់ជាងសម្រាប់ពាណិជ្ជករព្រំដែន និងអ្នកប្រើប្រាស់។
- កាត់បន្ថយការធ្វើពាណិជ្ជកម្មក្រៅផ្លូវការដោយសារការកកិតរូបិយប័ណ្ណ²។
- អត្ថន័យ: សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនៅតំបន់ព្រំដែនអាចទាបជាង ដោយកាត់បន្ថយសុខុមាលភាពក្នុងតំបន់ និងការធ្វើសមាហរណកម្មជាមួយទីផ្សារថៃ។

3. Currency Substitution and Dollarization Theory

ករណីមិនអាចប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថៃបាន ការជំនួសរូបិយប័ណ្ណផ្សេងកើតឡើងនៅពេលដែលអ្នករស់នៅក្នុងតំបន់អាចប្រើរូបិយប័ណ្ណបរទេសផ្សេងទៀតជាមួយ ឬជំនួសរូបិយប័ណ្ណក្នុងស្រុក។

ដោយគ្មានការប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថៃ:

- ហានិភ័យទាបនៃការជំនួសរូបិយប័ណ្ណដែលជួយរក្សាតម្រូវការប្រាក់រៀលកម្ពុជា។
- ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដោយសារ NBC អាចគ្រប់គ្រងអតិផរណា និងអត្រាការប្រាក់បានប្រសើរជាងមុន។
- អត្ថន័យ: ពង្រឹងតួនាទីប្រាក់រៀល ប៉ុន្តែអាចកាត់បន្ថយភាពងាយស្រួលក្នុងប្រតិបត្តិការឆ្លងដែន។

4. Comparative Advantage and Trade Theory – David Ricardo

ដោយខ្លឹមសារសង្ខេប ប្រទេសទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ដោយជំនាញលើទំនិញដែលពួកគេមានអត្ថប្រយោជន៍ប្រៀបធៀប និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយអ្នកដទៃ។

ដោយគ្មានការប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថៃ:

- ពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេសថៃកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ដែលអាចកាត់បន្ថយសមត្ថភាពរបស់កម្ពុជាក្នុងការទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ប្រៀបធៀបរបស់ខ្លួនក្នុងវិស័យកសិកម្ម ឬការផលិតដែលមានតម្លៃទាប។

² refers to the economic inefficiencies, costs, or barriers that arise when converting, transferring, or using different currencies in international transactions. ការកកិតរូបិយប័ណ្ណ សំដៅទៅលើភាពគ្មានប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច ការចំណាយ ឬឧបសគ្គដែលកើតឡើងនៅពេលប្តូរ ផ្ទេរ ឬប្រើប្រាស់រូបិយប័ណ្ណផ្សេងៗក្នុងប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ។ ការកកិតទាំងនេះធ្វើឱ្យពាណិជ្ជកម្មសកល ការវិនិយោគ ឬហិរញ្ញវត្ថុមានភាពល្មមតិជាងមុន ដោយបង្កើតការពន្យារពេល ថ្លៃបន្ថែម ហានិភ័យនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ និងឧបសគ្គផ្នែកស្ថាប័នរវាងប្រទេស រូបិយប័ណ្ណ។

- ភាពពាក់ព័ន្ធ៖ ការបាត់បង់សក្តានុពលក្នុងការទទួលបានសុខុមាលភាពពីពាណិជ្ជកម្ម។
ការសំយោគ៖ ការចំណាយធៀបនឹងអត្ថប្រយោជន៍

Dimension	Impact of Not Using Thai Baht
ស្វ័យភាពគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ	វិជ្ជមាន៖ NBC រក្សាការគ្រប់គ្រងលើការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ និងអតិផរណា។
ប្រសិទ្ធភាពពាណិជ្ជកម្ម	អវិជ្ជមាន៖ តម្លៃប្រតិបត្តិការខ្ពស់ជាងមុន និងកាត់បន្ថយពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេសថៃ។
ស្ថិរភាពរូបិយប័ណ្ណ	វិជ្ជមាន៖ ហានិភ័យតិចនៃអតិផរណាដែលបណ្តាលមកពីប្រាក់បាត ឬភាពស្មុគស្មាញនៃរូបិយប័ណ្ណពីរ។
សេដ្ឋកិច្ចតាមព្រំដែន	អវិជ្ជមាន៖ សេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធក្នុងខេត្តជាប់ព្រំដែនអាចរងផលប៉ះពាល់ដោយសារការថយចុះនៃសាច់ប្រាក់ងាយស្រួល។
ការដាក់បញ្ចូលហិរញ្ញវត្ថុ	ចម្រុះ៖ អាចលើកទឹកចិត្តដល់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល ប៉ុន្តែអាចកំណត់ការចូលប្រើសេវាហិរញ្ញវត្ថុថៃ។

តើគួរប្រើយន្តការគ្រប់គ្រងប្រាក់ដុល្លារសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មព្រំដែន ខ្មែរ & ថៃ យ៉ាងដូចម្តេច ?

ដោយសារកម្ពុជាប្រើប្រាស់ការទូទាត់ពាណិជ្ជកម្មរូបិយប័ណ្ណជាដុល្លារ³ ដូច្នេះដើម្បីដោះស្រាយការទូទាត់រូបិយប័ណ្ណនីយកម្មក្នុងពាណិជ្ជកម្មព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ គេអាចអនុវត្តយន្តការត្រួតពិនិត្យដោយផ្អែកលើទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច និងការអនុវត្តគោលនយោបាយ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាការវិភាគចន្លោះសម្រាប់ជាមួយនឹងតារាងដែលអាចងាយស្រួលយល់។

យន្តការគ្រប់គ្រងប្រាក់ដុល្លារក្នុងពាណិជ្ជកម្មព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ

ខេត្តជាប់ព្រំដែនកម្ពុជាច្រើនតែប្រើប្រាក់បាតថៃដោយសារការធ្វើពាណិជ្ជកម្មនៅជិតគ្នា។ ការណ៍នេះអាចនាំទៅដល់ការបំប្លែងប្រាក់ដុល្លារដោយផ្អែក ដែលរូបិយប័ណ្ណបរទេសចរជាមួយប្រាក់រៀលកម្ពុជា។ ខណៈពេលដែលមានភាពងាយស្រួលសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្ម វាធ្វើឱ្យគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងអធិបតេយ្យភាពប្រាក់រៀលចុះខ្សោយ។

ក្របខ័ណ្ឌទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច

ខាងក្រោមនេះជាគន្លឹះមួយចំនួនដែលអាចពិចារណាធ្វើជាមូលដ្ឋានវិភាគស្ថេរភាព កំណើនសេដ្ឋកិច្ច៖

- ទ្រឹស្តីការជំនួសរូបិយប័ណ្ណ៖ នៅពេលដែលរូបិយប័ណ្ណបរទេសជំនួសរូបិយប័ណ្ណក្នុងស្រុកដោយសារការជឿទុកចិត្ត ស្ថិរភាព ឬភាពងាយស្រួល។

³ According to the National Bank of Cambodia (NBC) and other sources, dollarisation (the degree to which USD circulates/use vs the riel) remains very high — over 80%.

- អធិបតេយ្យភាពរូបិយវត្ថុ៖ សមត្ថភាពរបស់ប្រទេសមួយក្នុងការគ្រប់គ្រងការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ អតិផរណា និងអត្រាការប្រាក់របស់ខ្លួន។
- សេដ្ឋកិច្ចចំណាយលើប្រតិបត្តិការ៖ ការកាត់បន្ថយថ្លៃដើមនៃការប្តូរប្រាក់បង្កើនប្រសិទ្ធភាព ប៉ុន្តែអាចធ្វើឱ្យចុះខ្សោយការគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយ ប្រសិនបើរូបិយប័ណ្ណប្រទេសត្រូវត្រា។

យន្តការគ្រប់គ្រងសម្រាប់ប្រាក់ដុល្លារ

Mechanism	Description	Economic Rationale
1. ពង្រឹងសាច់ប្រាក់រៀល	ធានាឱ្យមានប្រាក់រៀលក្នុងទីផ្សារ ព្រំដែន តាមរយៈភ្នាក់ងារ NBC និងសេវាធនាគារចល័ត។	កាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើប្រាក់ បាត ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសក្តានុ ពលនៃការជំនួសរូបិយប័ណ្ណ។
2. ការអនុវត្តតម្លៃទ្រូ	តម្រូវឱ្យអាជីវកម្មចុះបញ្ជីតម្លៃជា ប្រាក់រៀល និងប្រាក់បាត។	បង្កើនភាពមើលឃើញ និងលទ្ធ ភាពប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល ជំរុញ ការផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយា។
3. ការលើកទឹកចិត្តប្រាក់រៀល សម្រាប់ពាណិជ្ជករ	ផ្តល់ជូនការបញ្ចុះតម្លៃពន្ធ ឬការ បញ្ចុះតម្លៃថ្លៃសេវាសម្រាប់ ប្រតិបត្តិការផ្អែកលើប្រាក់រៀល។	ផ្លាស់ប្តូរការគណនាតម្លៃ - អត្ថ ប្រយោជន៍ តម្រឹមជាមួយសេដ្ឋកិច្ច តម្លៃប្រតិបត្តិការ។
4. ការត្រួតពិនិត្យ FX ⁴ ឆ្លងព្រំដែន	ត្រួតពិនិត្យ និងគ្រប់គ្រងលំហូរ ចូលប្រាក់បាត តាមរយៈបណ្តា ញគយ និងធនាគារ។	រក្សាអធិបតេយ្យភាពរូបិយវត្ថុ ការពារការជ្រៀតចូលរូបិយប័ណ្ណ ប្រទេសលើសកម្រិត។
5. យុទ្ធនាការការយល់ដឹងជាសា ធារណៈ	អប់រំពាណិជ្ជករ និងអ្នកប្រើប្រាស់ អំពីអត្ថប្រយោជន៍នៃការប្រើប្រាស់ ប្រាក់រៀល។	កសាងទំនុកចិត្ត និងភាពស្រប ច្បាប់នៃប្រាក់រៀល គាំទ្រការកាត់ បន្ថយប្រើដុល្លាររយៈពេលវែង។
6. ការពង្រីកការទូទាត់តាម ទូរស័ព្ទ	ផ្សព្វផ្សាយកាបូបអេឡិចត្រូនិច (e-wallets) និងការទូទាត់ QR ដែលមានមូលដ្ឋានលើប្រាក់រៀល នៅក្នុងតំបន់ព្រំដែន។	Reduces need for physical baht; aligns with digital financial inclusion strategies. កាត់បន្ថយតម្រូវការប្រាក់បាតជា សាច់ប្រាក់ តម្រឹមជាមួយយុទ្ធសា ស្ត្រដាក់បញ្ចូលហិរញ្ញវត្ថុឌីជីថល។
7. កិច្ចព្រមព្រៀងរូបិយប័ ណ្ណទ្វេភាគី	ចរចាការផ្លាស់ប្តូរ FX ឬក្របខ័ណ្ឌ ទូទាត់ជាមួយធនាគារថៃ។	សម្រួលពាណិជ្ជកម្ម រក្សាការប្រើ ប្រាស់ប្រាក់រៀល។ កាត់បន្ថយថ្លៃ ដើមប្រតិបត្តិការ។

⁴ FX = Foreign Exchange = The global system for trading and valuing currencies.

ផលប៉ះពាល់ជាយុទ្ធសាស្ត្រ (Strategic Implications)

ការរៀបចំកំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធតែងមានផលប៉ះពាល់ជាធម្មតាទាំងក្នុងរយៈពេលខ្លី រយៈពេលវែង។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី វាផ្តល់ជាបទពិសោធន៍ និងការកែលម្អជាបន្តបន្ទាប់ទៅតាមដំណាក់កាល។

- រយៈពេលខ្លី៖ ការកំណត់តម្លៃទ្វេដង និងការគាំទ្រសាច់ប្រាក់ងាយស្រួលអាចកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកប្រាក់បាតដោយមិនរំខានដល់ពាណិជ្ជកម្ម។
- រយៈពេលមធ្យម៖ ការលើកទឹកចិត្ត និងការទូទាត់តាមឌីជីថលផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយាឆ្ពោះទៅរកការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល។
- រយៈពេលវែង៖ ការជឿទុកចិត្តលើស្ថាប័ន និងកិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងតំបន់អាចរក្សានិរន្តរភាព កាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ដុល្លា ខណៈពេលដែលរក្សាបាននូវប្រសិទ្ធភាពពាណិជ្ជកម្ម។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

តាមទស្សនៈទ្រឹស្តីសេដ្ឋកិច្ច ការមិនប្រើប្រាស់ប្រាក់បាតថែនឹងពង្រឹងអធិបតេយ្យភាពរូបិយវត្ថុ និងប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយ ដោយស្របតាម OCA និងទ្រឹស្តីជំនួសរូបិយប័ណ្ណ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វាទំនងជានឹងបង្កើនថ្លៃប្រតិបត្តិការ និងកាត់បន្ថយប្រសិទ្ធភាពពាណិជ្ជកម្ម ជាពិសេសនៅក្នុងតំបន់ព្រំដែន ដោយយោងតាមសេដ្ឋកិច្ចតម្លៃប្រតិបត្តិការ និងទ្រឹស្តីអត្ថប្រយោជន៍ប្រៀបធៀប។

ដូច្នេះ ផលប៉ះពាល់គឺអាស្រ័យលើបរិបទ៖ ស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចអាចប្រសើរឡើង ប៉ុន្តែភាពយឺតយ៉ាវចំពោះ (ការកកិត) សេដ្ឋកិច្ចមីក្រូនៅក្នុងពាណិជ្ជកម្មតាមព្រំដែនអាចរារាំងដល់ការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងតំបន់។

References

1. Cao, Z., Soh, W., Ab Razak, N. H., & Noordin, B. A. A. (2025). *Beyond borders: Decoding the influence of economic development, money confidence, financial market, and purchasing power on currency internationalization*. PLOS ONE. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0317765>
2. FasterCapital. (2024). *Currency Substitution: Navigating the Waters of Currency Substitution – A Dollarization Dilemma*. Retrieved from <https://fastercapital.com/content/Currency-Substitution--Navigating-the-Waters-of-Currency-Substitution--A-Dollarization-Dilemma.html>
3. Égert, B., & Backé, P. (2023). *Dollarization and Euroization in Transition Countries: Currency Substitution, Asset Substitution, and Network Effects*. Oxford Academic. <https://academic.oup.com/book/25698/chapter/193190588>
4. Mundell, R. A. (1961). *A theory of optimum currency areas*. The American Economic Review, 51(4), 657–665.
5. Williamson, O. E. (1981). *The economics of organization: The transaction cost approach*. American Journal of Sociology, 87(3), 548–577.
6. Ricardo, D. (1817). *On the principles of political economy and taxation*. London: John Murray.